

Urszula Perlikowska-Puszkarska

Sypniewo, woj. ostrołęckie

Informator Archeologiczny : badania 18, 146

1984

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

go /nie wyeksplorowany w roku ubiegłym obiekt VIII okazał się współczesną jamą z niewypałem/. W warstwie kulturowej zalegającej na zboczach stoiska i w otaczającej go fosie wewnętrznej odkryto znaczne ilości materiału zabytkowego: ceramiki, kości zwierzęcych i rybich, polepy węgla drzewnych, a z cenniejszych znalezisk wspomnieć należy o prostokątnej sprzączce żelaznej, podkowie, 2 grotach strzał, okuciu żelaznym i igle brązowej.

Badania wałów oznaczonych numerami 4. i 5. potwierdziły wielofazowość stanowiska nr 1. w Starej Łomży. Stwierdzono, iż wały te są pozorne i powstały w wyniku wybrania fos odcinających cypel wzdłuż, co sugerowałoby, iż pierwotny gród był cypłowy. Fosi mają szerokość 1,5 m i głębokość około 1 m. Pierwsza z fos znajduje się pomiędzy wałem 5. i podgrodziami nr I - w jej ścianą północną zabite zostały grube /30-40 cm/ pale ostrokołu nachylone w kierunku podgrodzia I; druga fosa oddziela "wał" 4. od 5. Na powstałym pomiędzy fosami wzniesieniu określanym jako wał 5. umieszczono częstokół z grubych pali /około 40 cm/ zabitych co 60-80 cm od siebie.

Fosa pomiędzy "wałami" 4. i 5. wkopana jest w starszą ziemiankę - obiekt II o uchwyconej szerokości 3,0 m i głębokości około 1 m.

W zalegającej ponad fosami i "wałami" warstwie spalenizny pochodzącej ze spalenia częstokołu znaleziono misę żelazną datowaną na IX-XI w.

W wyniku badań udało się wyodrębnić 3 fazy osadnicze na stanowisku i tzw. "Górze Królowej Bony" w Starej Łomży:

1. osada - X w.
2. grodzisko cypłowe - XI w.
3. grodzisko trzyczionowe XII do początków XIV w.

STARA ŁOMŻA, gm. Łomża
woj. łomżyńskie
Stanowisko 2
"Góra Sw. Wawrzyńca"

Uniwersytet Warszawski
Instytut Archeologii

Badania prowadzi: prof. dr hab. Jerzy Gąsowski
i mgr Marian Rąbkowski. Finansował WKZ Łomża. Drugi sezon badań. Relikty kościoła, cmentarzysko i ślady osadnictwa wczesnośredniowiecznego.

Góra św. Wawrzyńca położona jest w odległości około 250 m na północny zachód od grodziska, na cypłu morenowej wysoczyzny wrzynającej się w dolinę Narwi. Rozpoznany dotychczas zasięg stanowiska obejmuje obszar około 1 ha.

Przebadano około 20 m² powierzchni stanowiska, zakładając trzy wykopy wewnątrz odkrytych w roku ubiegłym murów kościoła. Odsłonięto 62 nowe pochówki, z których tylko trzy posiadały wyposażenie. W grobie nr 43, w okolicach miednicy szkieletu znajdował się nożyk, zaś w grobach nr 93 i nr 102 wystąpiły monety. Zdecydowana większość pochówków pochodzi z okresu funkcjonowania kościoła tzn. pomiędzy przełomem wieku XV i XVI, a wiekiem XVIII. Zaledwie jeden pochówek z całą pewnością można uważać za wcześniejszy od fundamentów kościoła. Zmarli chowani byli w równoległych do siebie skupiskach. Miejsca pochówków użytkowane były nieprzerwanie przez kilka stuleci, zwiększając swoją powierzchnię, co doprowadziło do ich przemieszczenia w młodszym okresie funkcjonowania nekropolii. Za regułą na stanowisku uznać należy orientację grobów po linii WS-NE, zgodnie z orientacją kościoła. W trakcie eksploracji wydobyto i zinventaryzowano 4 monety, nóż, liczne okucia i gwoździe trumienne, fragmenty ceramiki, głównie wczesnośredniowiecznej, oraz pojedyncze zabytki krzemienne.

Podczas badań odsłonięto w całości, znany z ubiegłego roku fragmentarycznie obiekt, którego górne warstwy zostały zniszczone przez cmentarzysko. Okazało się, iż jest to wczesnośredniowieczny obiekt mieszkalny o owalnych kształtach i wymiarach 2,60 m x 1,80 m. Dłuższą osią orientowany był po linii WS-NE. W jego wypełnisku wystąpiły duże ilości ceramiki wczesnośredniowiecznej, osetka, kości zwierzęce i węgle drzewne. Okres funkcjonowania obiektu można wstępnie datować na XI i XII wiek.

W odległości około 2 m na północ od chaty znajdował się drugi obiekt, który został całkowicie zniszczony przez wykopy grobowe. Zdołano jedynie uchwycić na bardzo małej przestrzeni południowo zachodniej narożnik o minimalnej miąższości warstwy.

Stanowisko posiada dużą wartość poznawczą, dlatego też badania będą kontynuowane. Za najważniejszy ich cel uznać należy próbę wyjaśnienia genezy kościoła pod wezwaniem św. Wawrzyńca, którego metryka sięga prawdopodobnie wczesnego średniowiecza.

STARY SĄCZ
woj. nowosądeckie
Stanowisko 1

patrz
epoka brązu

STAWKI, gm. Dobra
woj. konińskie
Stanowisko 1

patrz
okres wpływów rzymskich

STROSZKI, gm. Nekla
woj. poznańskie
Stanowisko 1

patrz
okres wpływów rzymskich

STRZELNO
woj. bydgoskie
Stanowisko 1

Uniwersytet im. Mikołaja Kopernika w
Toruniu
Zespół do Badań Średniowiecznej
Architektury Kujaw i Wschodniej
Wielkopolski